

Зоз писмох и здогадованьох петровского мадїстра проф.
Марияна Зубера, преславленого вараждинского музичара,
диригента и музичного педагога, нестора горватского
хорского шпиваня

ЗУБЕР Мариян, хорски диригент и музични педагог (народзени у Лепоглави, 5.IX 1913. р.). Студий педагогий, психологий и фолозофий закончел 1937. року на Универзитету у Загребе; музику учи при О. Колби, В. Комаревским и Л. Матачичови. Стредньошколски наставник и од 1948-73. рок професор музичней школи у Вараждину (од 1956. року директор). На тей школи 1952. року основал Дзещински хор зохторим посцигнул вельки успихи, виводзаци класичну вокалну музику, твори югославянских композиторох та обробки народних нашпивох рижних народох по цалей Югославиї и на госпованьох по европских жемох и Зєдинєних Америцких Державох. Зубер значне допринесол розвою музичного школства и унапредзованю музичного аматеризму у Горватскей, участвуюци, як викладач, на числених семинарох Союзу музичних дружтвох и организаційох Горватскей. За дзещински хор обробел вельке число загорски, мелзимурски и русински народни писни (подцагла редакция), а сотрудзовал и у часописох Културни роботник, Музични новини, Музика и школа и други. Бул председатель Здружєня музичних педагогох Горватскей. Добитник є велїх наградох и припознаньох.

LEKSIKON JUGOSLAVENSKE MUZIKE 2

JUGOSLAVENSKI LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD "MIROSLAV KRLEŽA",
Zagreb 1984.

Poštovani gosp. Takač!

Ne vidim dovoljno razloga zašto ne bi koristili "PREDGOVOR" knjizi rusinskih pjesama a koji je napisao sam pok. Dr. Vinko Žganec. Jasno, "FRIZIRAN" današnjoj situaciji kao i posljedicama ratnih sukoba. Kako Dr. Žganec spominje u "Predgovoru" Križevačku eparhiju to i kod toga pojma valja biti oprezan i posavjetovati se sa rusinskim vladikom. Rusini su po vjeri grkokatolici a to znači da priznaju rimskog papu za svojeg vrhovnog vjerskog poglavara. Ali, kako grkokatolika ima u Srijemu, Slavoniji,

Žumberku, oko Drniša, rasutih po Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni, Vojvodini, Makedoniji, Srbiji, Mađarskoj, Poljskoj, a vjerojatno i po čitavom svijetu, - to se Rusini međusobno razlikuju po mentalitetima kao i sve ostale nacije! To su već "finese" pojedinih krajeva! Ja sam živio među Rusinima u Petrovcima /kraj Vukovara/ od 1939. - 1941. g. to sam kroz supruginu rodzinu upoznao Rusine u bivšoj Jugoslaviji!

No, ne samo da sam upoznao Rusine već i naučio njihov jezik, pismo, zapisivao špivanki za vlastite potrebe u školi, gdje sam podučavao školjaroh na jih jeziku (hoć su mi se dzivčata vecej raz šmejali), sudjelovao u narodnim običajima (a koji su me iskreno privlačili) jer su se ti običaji u mnogočem razlikovali od mojih zagorskih običaja, ne samo u cerkvi, svadzbi, zabivački, roboti, nošnji itd.

Možda će nekoga zanimati kako sam stigao u Petrovce? Kada sam završio učiteljsku školu u Čakovcu, tako sam među kolegama upoznao pok. Krešu Petranovića i kada sam po završetku škole došao na studij filozofije i pedagogije u Zagreb, nagovali su me da dođem pjevati u Ćirilo-Methodov kor, sa kojim ću putovati na koncertne turneje. U tome koru upoznao sam jedan alt, sestru mojeg kolege iz učit. škole i tu sam "zapjevao za čitav život"! U međuvremenu altistica je dobila učiteljsko mjesto u Petrovcima i kako nisam mogao od 1937-1939.g. dobiti profesorsko mjesto, prihvatio sam učiteljsko mjesto na rusinskoj pučkoj školi u Petrovcima, kako bi mogli altistica i tenor "zajedno pjevati!"

Nakon zajedničkog špivanja narodzel še u Petrovcima i treci glas (muškić) alje teras bul trio premesceni na našu veljku žalosc u Sušine-Gjurgjenovac, 1941.g. na pučku i građansku školu! Počala vojna i 1943.g. jak rezervni domobran mušel som zos Lovrom pl. Matačićem u Beč a nakon svršetka rata u logor Stara Gradiška! Interesantno da všadzi dze som bul do teras bulo i Rusnacoh! a koji su me stalno podsjećali na nezaboravne doživljaje iz Petrovaca, a to traje i do danas!

Kada sam se vratio iz logora u Staroj Gradišci krajem 1948.g. i dobio namescenje na Glazbenoj školi u Varaždinu, pronašao sam opet rusinske špivanki i počal učic dzeci špivac. Dzecom še teljo toti špivanki pačeli že som uspel zložic cali koncert i 1954. roku na povolanku zos Novoho Sadu /Kovač/ pošol na koncertnu turneju po Vojvodini i Srimu dze bivali Rusini! Bulo daskeljo roditeljoh htori še bali puščic dzeci po rusinskih valaloh, bo zadumovali valali z očmi naših sirotinjskih valaloh. Perša koncertna turneja ščešljivo prešla, mali špivače prišli prezadovoljni i prinjesli u kuforh i "dokumentaciju" /kolači, kolbasi i slanjeni/ i vše me nahvarjali že da špivame rusinski špi-

vanki sa htorima zme prešli Austriju, Njemecku, Holandiju, Mađarsku i Ameriku!

Moram iskreno priznati da sam sa rusinskim pjesmama doživljavao najveći pljesak. Kada su mi prigodom 80-tog rođendana došli pod prozor pjevati /danas već odrasli ljudi pa i poneka bakica /buli to rusinski špivanki i to na r u s i n s k o m e!!! Neke radio-stanice imadu još i danas rusinske pjesme, koje je pjevao *Dječji zbor Muzičke škole Varaždin*. Sa tim pjesmama koncertrirali smo i po Sloveniji, Istri, Dalmaciji, Crnoj gori, Beogradu a i animirali smo i pok. Dr. Žganca na koncertima u Zagrebu.

Rusinski i ukrajinski kompozitori u nekim fine-sama /braća Onufrije i Irinej Timko, Kolessa itd/ razlikuju se u muz. metru, ritmu, harmonijski i modulacijski pa i jezično od Žgančevih harmonizacija, a što nije nikakovo čudo, jer su se Rusini povijesno selili kroz razne narodne uticaje /na primjer Mađare/ a pogotovo tada, kad je uticaj klasične

harmonije i modulacije bio daleko jači nego li danas! Šteta što i Dr. Žganec nije u knjizi naveo u kojim selima i od koga je slušao i zapisivao rusinske pjesme. Interesantno bi bilo saznati od koga je bio uticaj tih pjesama Rusina, Mađara, Slovaka / na primjer " Oj pada, pada rosička"/ ili na primjer ponavljanje metričko-ritmičke fraze u molu i duru itd. U gotovo svim rusinskim pjesmama ocrta se narodna psiha i život rusinskih sela, narodnih običaja, rada i veselja ali i poroka pa je to dokaz, kako je glazba pratila čovjeka od pamtivijeka i odraz je vremena u kojem je nastajala!

RUSINSKE NAR. PJESME NA ORIGINAL. RUSINSKOM TEKSTU			
1.	V. Žganec: "DĀJ ME MAMO"		1,50
2.	"A JA SEBE PORADZIM"		1.
3.	LUČIĆ-Rajter: "DREMĀ MI SE DREMĀ"		1,40
4.	Zuber-Jadrošić: "OJ NE HODI HRICU"		4.
5.	" " "JA DO LJESA... "ait		
	Sopran-sole		3,15
6.	" - Magdalenić: "ZWEI LIEDER AUS UKRAINE"		2,10
7.	Timko-Jadrošić: "HEJ NA HORI"		1,40
8.	Lisenko- " : "REVETA STOHNE"		3,20
9.	Timko-Jadrošić: "VIJE VITER"		1,30
10.	Zuber-Magdalenić: "DRNI RUTHENISCHE LIEDER"		5,40
11.	" " "TĀBE RIČK."		1,20
12.	" -Jadrošić "JAK NJIČ NJA POKRIJE"		3.
13.	" " "HIŽOČKO STARA"		2,50

Moram i završiti svoje izlaganje! Iz prethodnog se razabire koliko sam ostao oduševljen sa rusinskim narodom ne samo po ženskoj liniji /supružina majka je Rusinka-Hirjovati/ već i po boravku među Rusinima i da nije započeo II. svjet. rat, veliko je pitanje, da li bi se ikada iz Petrovacu preselio!?

Marijan Zuber, Varaždin, O. Price br.6.

P.S.

Koliko je duša tog rusinskog naroda prijemljiva osjeća se po tekstovima narodnih pjesama i melodija tako, da su pjesme došle i u udžbenike većih naroda /konkretno B.Antonić: "HIŽOČKO STARA"... hudobko naša,

*Ti nam na bilim švece nakraša,
Ti nam najkraša, hižočko biljena,
A dobra taka, jak mac rodzena.*

*Ked jar pahnjaca do nas zavita,
Ked kolo tebe ovoc rozkvita,
Ta dumam hižočko moja zchiljena
Že ši zos raju na žem spuščena.*

*A ked zaš v žime vitri zaviju
Strehu ščarnjetu z šnjihom zakriju,
Tedi nas, hižočko, jak kvočka zberaš,
Cepli kridelka nad nas presceraš!*

Dragi gosp. Takač!

Starost nije radost, pa tako nisam siguran, da li sam Vas dobro razumio, što ste željeli da napišem o Dr. Žgancu. Stojim Vam i dalje na raspoloženju. Kako ste me svojim posjetom vratili u moju mladost, počeo sam mnogo razmišljati i komparirati ondašnji život medzi Vami Rusinima sa dosadašnjim životom. A bul som zos Rusnacami i u logoru. i u vojni a i među rođinom! Sjetio sam se pok. Dr. Žganca kada smo razgovarali o muzikalnosti Rusina, kada mi je rekao da nema gotovo nijedne životne situacije, koja nije pjesmom i tekstom pjevana! To je velika istina o ODGOJNOJ VRIJEDNOSTI GLAZBE a koju nažalost mnogi ljudi ne razumiju /u pozitivnome i negativnome smislu/ Pjesma prati čovjeka "od koljevke pa do groba"! Ta Vas je pjesma i nacionalno održala među ostali narodima i najvrijednija je karakteristika Vašeg prekrasnog mentaliteta!

Moji mali pjevači bili su najočitiji dokument! Kada smo se vraćali iz posjeta Vojvodini i u Vukovaru sišli sa vlaka, dočekali su nas Petrovčani sa autobusom i kočama. Autobus je vozio u Petrovce polu prazan, jer su se djeca natiskala do kočoh! Usljed razvitka nauke i način života se mijenja, ali ne smijete se odreći svojih narodnih pjesama. U Petrovcima sam slušao pjesmu "Šorom šajka u Dunavu čeze"! Međutim, taj sam sadržaj razumio tek iza jednih svatova na kojima sam sudjelovao! "Bolje da propadne selo, nego običaji"! Vecej raz u roku hiže se bilja! Žao mi je da nemam književničkih sposobnosti pa da opišem jak "nje ruski mađister" upao medzi Rusnake i karmel mački zos kolbasu! i.t.d., i.t.d. i da nisam bio među Rusinima, ne bi bilo ni ovih "UPUTSTAVA" koja Vam šaljem uz najbolje želje.

Vašo

Marija i Marijan Zuber

Varaždin, 30.X. 1996.

P.S.

Naša primadona Ruža Pospiš-Baldani bula i špivala u Petrovcoh kao i mnogi drugi poznati glazbenici. Naša radio-stanica ima snimke rusinskih pjesama!

MUZIČKA ŠKOLA VARAŽDIN

Broj: 7415.IV 1969.

UPUTSTVA

Drugarice i drugovi!

Po četvrti puta naša škola prelazi državnu granicu, da zastupa grad i našu zemlju na kulturno-umjetničkom polju. Ovoga puta u Saveznim republikama Austriji i Zap. Njemačkoj. Da je do ovog gostovanja došlo ima se zahvaliti dosadašnjim uspjesima i uzornim zalaganjima izvan naših granica, proslavi 140 godišnjice naše škole i upornome zalaganju čitavog kolektiva na afirmaciji naše škole.

Kako predstavnici muzičkog života grada Bremena nisu mogli prisustvovati proslavi naše škole, uputili su preko brem. Senata predsjedniku opć. skupštine našeg grada poziv, da dozvoli našoj školi da “preuzme jedinstven dar prigodom svoje proslave - boravak i upoznavanje grada Bremena, Vegesack i Bremerhavena u trajanju od 21 - 25.IV 1969.g. sa po kojim koncertom”! Na našu školu i grad otpali bi jedino troškovi puta i opreme za turneju, no i ti su troškovi relativno veliki, jer se radi o dva autobusa sa prevaljenih circa 6.000 km. Da bi se ove investicije donekle “isplatile”, naša se je škola obratila na muzičku školu Ingolstadt, gdje je svojevremeno radila kao nastavnik jedna naša učenica, koja nam je pomogla, da će učenici biti gosti ove škole kao i grada Münchena. Veza naše škole sa austrijskim muzičkim pedagogizima vjerojatno će uroditi plodom, tako da bi na povratku razgledali grad Salzburg, održali na radio stanici jedan koncert a možda i alpsko lječilište Bad Ischl. Kako još uvijek teku pripreme da bi povratak uslijedio preko Kölna rajnskom dolinom, - a o tome ovise i

koncerti u Austriji, - to će se točan raspored povratka sa koncertima u Austriji saznati tek u Bremenu.

Molim sve sudjelujuće da se pridržavaju točno svih uputa, koje će se davati bilo pismeno bilo usmeno u toku puta. Apeliram na sve da ne zaborave ni u kojoj prilici, da predstavljaju ne samo našu školu i grad već i našu zemlju i da promisle, da o našem ponašanju i uspjehu ovise svi oni mlađi učenici, koji su teškog srca ostali kod kuće, jer se broj sudionika nije smio povećavati! Čuvati se propuha, čuvati grla i instrumente! Na dani signal zviždaljkom, stati i umiriti se te saslušati upozorenja! Držati red u autobusima, paziti na svoje stvari posebno na narodne nošnje! Nikakove samovolje neće biti tolerirane! Tko bude kasnio iz bilo kojih razloga, snositi će sam posljedice!

Učenici i pratnja podijeljeni su po autobusima i svaki autobus imade svojega vođu puta, koji će odgovarati za red i disciplinu, gdje i koliko dugo će se stajati. Svaki kofer ili prtljag mora biti označen ceduljicom vlasnika i pečatom škole. Za sve ostalo treba pristojno pitati, zahvaliti i upamtiti, kako bi domaćini dobili o nama što bolji dojam /to posebno vrijedi za smještaj po privatnim kućama u Ingolstadtu/.

POLAZAK ISPRED MUZIČKE ŠKOLE SRIJEDA 16.IV u 22 sata

Spustiti sjedala u autobusu i spavati dok prolazimo kroz Maribor-Šentilj /jugoslav.-austrijska granica/ - Graz - Bruck an der Mur-Leoben-Bad Ischl. Doručak u autobusi-ma. Zadržavanje na pojedinim mjestima, ovisno o prilikama i redu vožnje. Lječilište Bad Ischl nalazi se u poznatome svjetskom predjelu Salzkammergut, punom prekrasnih alpskih jezera i hotela. Vožnja će biti usporena, kako bi se što više moglo diviti prirodi! Ovakova vožnja traje sve do Salzburga gdje će biti odmor. Zadržavanje u odnosu na vrijeme kao i zbog obavljanja službenih poslova. Nakon odlaska iz Salzburga ubrzo se stiže do austrijsko-njemačke granice, nakon koje se stiže za dva sata autoputom do Münchena, najvećeg grada pokrajine Bavarske. U taj grad stići ćemo još jednom u nedjelju, kada ćemo imati koncert i razgledavanje. Na putu u Ingolstadt dočekati će nas i pozdraviti predstavnici grada i muz. škole i uvesti u grad, koji leži na Dunavu i dijeli južnu od sjeverne Bavarske. Grad je nastao u vrijeme Kelta, spominje se kao rimska utvrda s velikim strateškim značenjem. Grad je pun prekrasnih spomenika stare kulture, danas jak industrijski centar/ tvornice Auto Union, velike rafinerije itd./

Marijan Zuber - Varaždin,

mađister u Petrovcima 1939-1941.g.

Za kratko vrijeme navršava se 47 godina odkako je gostovao DJEČJI ZBOR MUZIČKE ŠKOLE VARAŽDIN po Vojvodini i Srijemu! Organizacija 10 dnevne koncertne turneje povjerena je bila Savezu kulturno-prosvjetnih društava Rusina, KPD "Maksim Gorki" i društvima "Naša djeca". Koncerti u Radničkom domu, Pionirskom domu i Radio Novom Sadu, posjet ladjom Zmajevoj Kamenici uz prisustvo direktorice rusinskog odjeljenja Radio Novi Sad, Jelisavete Sauer, književnika Mihajla Kovača i Silvestra Kostelnika te prof. Djurić iz Muzičke škole "Izidor Bajić", posjeti Djurdjevu, Vrbasu, Kucuri, Rus. Krsturu, Petrovcima, susret sa skladateljem Onufrijem Timkom

itd. - ostalo je nezaboravno za naše "male Zagorce"! Dvorane u spomenutim mjestima bile su premalene da primu sve zainteresirane posjetioce. Djeca su primala djecu sa poznatom gostoprимljivošću Rusina ali i interesom, "jak budu toti Zagorci špivac po ruski, ked nje znaju ruski hutoric"?! Za kratko vrijeme nakon dolaska u rusinska mjesta i sela, čitav zbor sa nastavnicima bio je u rusinsko-ukrajinskim narodnim nošnjama, " somotom kolo glavi ljebo prekrasnim fičulama"!

Preko 80 članova ondašnjeg Dječjeg zbora danas su istaknuti muzičari, muzički pedagozi, liječnici, inženjeri itd. razasuti diljem naše zemlje / a našao sam ih i u Americi kao profesore i psihologe/ a koji su tada - a bilo je to tek 8 godina iza ratnih razaranja - po prvi puta u svome životu doživljavali rijeku Dunav, ravnu Bačku i Srijem, Rusine i njihove običaje o kojima im je njihov dirigent sa oduševljenjem pričao. Oblačeći rusinsku narodnu nošnju, upoznavajući hranu i gospodarstvo i nehotice su komparirali sa našim hrvatskim Zagorjem ostvarujući svoje oduševljenje preko prekrasnih rusinsko-ukrajinskih pjesama. Preko ovih malih pjevača, vrativši se u svoje hrvatsko Zagorje, upoznali su i ostale učenike varaždinskih škola kao i svoje ukućane sa nezaboravnim doživljajima, koje su doživjeli među Rusinima za koje do pred kratko vrijeme nisu znali da uopće postoje! Kontakti koji su eto preko izvorne narodne muzike uspostavljeni, širiti će se iz godine u godinu sve više i više iz jednog koncertnog programa u drugi kroz preko 25 godina. Gotovo da i nema koncertnog programa na kojem nije prisutna i po koja rusinsko-ukrajinska pjesma!

ODAKLE RUSINSKO-UKRAJINSKA PJESMA U VARAŽDINSKOJ MUZIČKOJ ŠKOLI, RADIJU I HRVATSKOJ? Prigodom prerastanja muzičke škole u srednju 1952.g. osnovan je nastavničko-teoretski odjel, koji vrlo brzo postaje najbrojniji, jer mnoge Osnovne škole još ni danas nemaju stručnih nastavnika muzičkog odgoja. Svi su ovi učenici obavezno pjevali u Dječjem zboru i završivši muzičku školu, odnašali su i rusinske pjesme i doživljaje sobom po školama. Tako se još i danas po čitavoj našoj zemlji čuje na smotrama i festivalima rusinsko-ukrajinska pjesma. Njihov dirigent Marijan Zuber /koji je od nedavna u zasluženoj mirovini/ pronio je na svojim koncertnim turnejama po Madjarskoj, Austriji, Holandiji, SR Njemačkoj, Americi i rusinsko-ukrajinsku pjesmu. Isto onako kao što je i prof. Zuber zavolio ove pjesme, zavolili su ih i njegovi učenici i brojna publika kroz 1500 koncerata i Radio TV prijenosa!

Marijan Zuber je još kao student u Zagrebu pjevao u poznatome Ćirilo-Methodovom Koru, gdje je upoznao staroslavensku muziku i velike muzičke klasike: Arhangelskog, Bortnjanskog, Česnokova, Grečaninova, Ljadova itd. Supruga mu je bila učiteljica u Petrovcima od 1935-1941., dok su joj majka i baka iz Mikluševaca, a prof. Zuber je kao mladi suplent primio mjesto učitelja u Petrovcima od 1939-1941.g. Živeći i radeći kroz to vrijeme među Rusinima, upoznao je ljude i običaje, naučio jezik i zapisivao narodne pjesme za pedagoške potrebe i eto tako po "dvije linije" zavolio rusinsko-ukrajinsku pjesmu!

Nakon 26 godina rada samo u Muzičkoj školi Varaždin, prof. Zuber dobio je zasluženo priznanje odlikovanjem Predsjednika Tita kao i republičku nagradu za životno djelo "Ivan Filipović" /među prvima!/

Razmišljajući o svemu ovome i nehotice nam se nameće razmišljanje, zar ne bi i mi Rusini mogli imati po našim osnovnim školama ovakovih Dječjih zborova, kada već posjedujemo tako lijepu i privlačnu narodnu pjesmu? Zar se ne bi moglo preko sukcesivnih muzičkih seminara upoznati naši nastavnici sa suvremenim muzičko-pedagoškim metodama i radom na muzičkome opismenjavanju i sviranju bilo kojeg popularnog instrumenta? Preko muzike rastao bi i kvalitetniji sadržaj našeg folklor a i dramskih grupa kao i iznad svega **SADRŽAJI SVIH OSTALIH PREDMETA I ODGOJNIH PODRUČJA U NAŠIM OSNOVNIM ŠKOLAMA!** Muzika proizilazi iz biološke zakonitosti iz koje možemo uspješno razvijati **INTELEKTUALNO-EMOTIVNE I VOLJNE FUNKCIJE NAŠIH UČENIKA** a koje im u današnjem dinamičkome razvitku svakodnevno itekako trebaju! Posjedujemo vrlo dobre kompozitore i književnike, zbirke, kulturno-umjetnička društva i grupe, ali od svega ipak je najvredniji i najpresudniji stručni rad na tome odgojnome području kroz i putem osmogodišnjeg školovanja!

Vasovindre kasovae
 večeri - povos na kasovae
 kulture.

Itago mi je da saae
 saae upoznao svoje ljudi
 koji su tako rekli da
 vasovindre kasovae slavi
 pječe opoliki i pječe kultura.

Npthei devatui pječe kultura
 o kroatiskim kultura i
 kultura.

Hvacka kasovindre i
 kultura se pječe kultura.

A valja reci upoznao ti
 i obitajto pječe kultura se
 slavi u svijetu kultura i pječe
 kultura, ...

18.9.94.

ЛИТЕРАТУРНЕ СЛОВО

ЛИТЕРАТУРНЕ СЛОВО

LITERARNA RIJEČ

ХОРВАТІЄ, ДО ТВОЇХ ПРИПАДАЮ НІГ

Стражданна посестро
моєї нььки-України...
Скалічена,
в кровавих вирвах й ранах,
Змордована,
бо топче лютий окупант тебе,
Знедолена, згорьована
та сильна духом непокореним.
Ти ширишся над світом всеньким,
запалюєш до волі, боротьби.
Ти докором лунаєш світу сильних
в ночі і в день, і в мить оцю.
Стражденноземле. Велетненароде.
Як хочеться окрайчик світу
до тебе прихилить,
Як хочеться твої омита рани,
запечені вуста водою ізмочить,
Як хочеться твоїх старців і діток
від бід охоронить,
Як хочеться про твої рани
цілому світу сповістити.
Як хочеться, щоб світ
про те почув,
Зригнувся
й вогнище біди задув.
Як хочеться для тебе в Бога
святої волі-правди упросить.
Далека і незнана батьківщино...
Низький уклін тобі за те,
що ти на світі є.
Земний уклін твоїм сином,
що краще вмруть на полі бою,
Ніж будуть жити у ярмі.
Далека батьківщино,
яка близька ти є мені.
Стражденна посестро моєї України...
Сьогодні ти у крові,
у вогні.
Сьогодні світ мовчить,
лишень байдужим оком
Услід тобі глядить.
Мужайся, неповинний краю.
Освячуй відланих синів
на боротьбу.
З тобою спрагнені свободи
всі народи,
З тобою український
мій нарід.
Як долі наші дивовижно схожі:

десятки, сотні літ в ярмі.
Отой порив до волі,
до свободи...
А як багато полягло в борні,
А як багато згинulo в катівнях,
в радсоцконцтаборах.
Та ж того світу
до віку не злічить.
Чи справді той терпен,
хто більш терпіть не може?
Якою кров'ю волю окропить?
своєю?
Так море сліз і море крові
пролито вже.
О, рідна нене! Ти не чужа мені.
Тебе сьогодні
розпинають на хресті.
Зажерлий світ з цікавістю
глядить на твої муки.
Як на ІСУСА рани...
Сьогодні ти на хресному шляху,
а завтра, може,
Пречиста диво-Матір Україна...
Як сотні літ назад
нас продають в ярмо -
В Мадриді, у Парижі, в Вашингтоні
/ на всіх невільничих торгах/.
Дають вкотре упитись
упиреві крові.
Чи Бога не бояться
найсильніші ?
Бо Бог народи створив для волі!
А хто на волю посягає ту,
той чинить гріх смертельний,
Той накликає Божий гнів
на себе, на свої народи.
Мужайся, неповинний краю!
Святеє діло переможе
все таки.
Колись зустрінуться,
я вірю,
Наші волелюбні два народи
за спільним радісним столом
В честь Свята воленьки святої.
Сьогодні в тебе черпаю
насаги до свободи.
Сьогодні я твої цілую ноги,
до твоїх припадаю ніг.
листопад 1991 рік.

ЧАРНА ХУСТОЧКА

ПАМ'ЯТКИ

нашене
тото святе
засаджене

єдного дня
стварнощ похопела памятки
памятки розмишани у лєше
страви

гваря
не думай
не думай
але ноц
тота преклята длуга ноц

знам
и не думам
памятки надиходза
засадзени

чи кажде нашеє плодне

Любица Гаргаї

Чарну хусточку а болі
з глави болі
мацеровей так болі
лєгко не знеєш
вона ту спомин судьба
слизи и боль гваря
смуток у очох най им будзе
терха на души але моліім це
празни живот не рушай
вчєра не рушай тоту
нешка хусточку
ютре чарну
єднаке чарну
шишко єднаке

Любица Гаргаї

ПТИЦА З ГОРИ ЧАРНЕЙ

Єдного дня
чи ноци єдней
прилєцєла птица з гори чарней
прилєцєла
одлєцєла
квиткох нестало
зоз смутних вербох
зляли ше слизи

Єдней яри
квитки розквитню
на спомин гєвтих цо ше страцєли
у витре ноци
дня єдного

Любица Гаргаї

R o m a n M Y Z

УКРАЈИНЦИ У ЛІПОВЛЈАНІМА І НОВОЈ СУБОЦКОЈ	5
ІЗЛАГАНЈЕ НА ТЕМУ “НАРОДНОСТИ НА ПОДРУЧЈУ ОПĆИНЕ НОВСКА” У ВІЈЕЌНИЦИ СКУПЃТИНЕ ОПĆИНЕ НОВСКА - 3. listopada (X) 1972. GODINE	6
УКРАЈИНЦИ У ЛІПОВЛЈАНІМА І НОВОЈ СУБОЦКОЈ - Повјесно-етнографски pregled	18
НЕКЕ БРИГЕ АУСТРО-УГАРСКЕ ІМЕПРИЈЕ НА ПРИЈЕЛОМУ ДВАЈУ СТОЛЈЕЌА	19
ГАЛИЦИЈА І ЛЕМКОВЃЃИНА, ІSHODIЃТА ЛІПОВЛЈАНСКИН УКРАЈІНАСА ПРИ КРАЈУ ДЕВЕТНАЕСТОГ І ПОЌЕТКОМ ДВАДЕСЕТОГ СТОЛЈЕЌА.	22
НАСЕЛЈАВАНЈЕ УКРАЈІНАСА У ЛІПОВЛЈАНЕ І НОВУ СУБОЦКУ ОД 1894. GODINE ДО ДАНАС І КРАТАК ОСВРТ НА СВАКУ ОБІТЕЛЈ ПОСЕБНО	23
ОСНИВАНЈЕ ГРКОКАТОЛІЌКЕ ПАРОНИЈЕ У ЛІПОВЛЈАНІМА	34
СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНЦІВ ЗАХІДНОЇ СЛАВОНІ І МОСЛАВІНИ	54
Павло Головчук До 100-рїччя української греко-католицької парохії в Дев'ятинї (Боснїя).	60
Сергїй Ткачов, ЛИСТИ З БОСНІ!	71
Богдан Ліський Огляд культурно-освітнього життя українців у Боснїї (1890-1990)	81
З життя боснійських українців у Торонту	87
Богдан Ліський Долї бїженцїв.	90
170 РОКИ ПРИСЕЛЕНЈА РУСИНОХ ДО ГОРВАТСКЕЈ 170 OBLJETNICA DOSELJENJA RUSINA U HRVATSKU Преслава 170-рочнїци доселеня Русинох до Петровнох 1831. - 2001.	95
170 РОКИ РУСИНОХ У ПЕТРОВЦОХ /1831 - 2001/.	98
Владо Костелник РУСКЕЈ ШКОЛИ У ПЕТРОВЦОХ: 152 РОКИ	109
У РУЃАНЈУ ТРАДИЦІЙНОГО І СУЧАСНОГО /1919 - 1999/.	115
Владо Костелник Преслава 80-рочнїци просвітно-культурней дїялносци у Петровнох 1919 - 1991 - 2001.	125
Славомир Олсјар, РУТЕНИ	129
Ѓу 250-рочнїци грекокатолїцкеј парохії у Руским Керестуре /1751-2001/ ШТРЕДЗІСКО І РОЗСАДНІК НАШЕЈ ПРОСВІТИ І КУЛТУРИ	143
30 РОКИ “НОВЕЈ ДУМКИ” 30 РОКИ “НОВОЇ ДУМКИ” 30 GODINA “NOVE DUMKE” Ише еден Союзов юбилей НОВЕЈ ДУМКИ - 30 РОКИ	157
НАШО ЗАСЛУЖНИ І ЗНАМЕНІТИ ЛЮДЗЕ NAЃI ZASLUŽNI I ZNAMENITI LJUDI Проф. др. медицинских наукох Владимир Колбас	167
Владо Костелник Югрий Шерегий - Активни дїйнїк у чуваню и моцнєню идентитету Русинох и Украинцох Горватскеј /1939.,1940. и 1970/	171
ЮРИЙ ШЕРЕГИЙ - АКТИВНИ ДЃЙНІК У ОЧУВАНЈУ І МОЦНЄНЈУ ІДЕНТИТЕТУ РУСИНОХ І УКРАЇНЦОХ ГОРВАТСКЕЈ (1939-1940. и 1970.).	180
ВІШЕ З ЛЮДЗМИ, У НАШИМ СОЈУЗУ І ЗОЗ СОЈУЗОМ	182
Vinko Zidarić Petrovaćka sjećanja Krešimira Zidarića	191
Зоз писмох и здогадованох петровского мадїстра проф. Маріяна Зубера, преславленого вараждинского музичара, диригента и музичного педдагога, нестора горватского хорского шпиваня	196
ЛИТЕРАТУРНЕ СЛОВО	205
ЛІТЕРАТУРНЕ СЛОВО	205
LITERARNA RIJEĆ	205